

На основу члана 237. тачка 3) и члана 265. Закона о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС”, бр. 73/10 и 57/11),

Управни одбор Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије доноси

ПРАВИЛНИК О ЗАХТЕВИМА ЗА ПРИМЕНУ ПРОТОКОЛА ЗА ПРЕНОС ПОРУКА О ЛЕТУ

Предмет правилника

Члан 1.

Овим правилником прописују се захтеви за примену протокола за пренос порука о лету ради размене информација између система за обраду података о лету у циљу најаве, координације и примопредаје летова између јединица контроле летења, као и у циљу цивилно-војне координације.

Преузимање уредби Комисије

Члан 2.

Овим правилником преузимају се у домаће законодавство Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 633/2007 од 7. јуна 2007. године која утврђује захтеве за примену протокола за пренос порука о лету ради најаве, координације и примопредаје летова између јединица контроле летења и Уредба Комисије (ЕУ) бр. 283/2011 од 22. марта 2011. године којом се мења и допуњава Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 633/2007 у погледу транзиционих аранжмана из члана 7.

Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 633/2007 дата је у Прилогу 1. овог правилника, а Уредба Комисије (ЕУ) бр. 283/2011 дата је у Прилогу 2. овог правилника.

Значење израза

Члан 3.

1) Уредба (ЕЗ) бр. 549/2004 јесте Уредба Европског парламента и Савета (ЕЗ) бр. 549/2004 од 10. марта 2004. године којом се предвиђа оквир за формирање Јединственог европског неба (оквирна Уредба), која је преузета у законодавство Републике Србије Правилником о условима и начину издавања и важења сертификата за пружање услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 32/11);

2) Уредба (ЕЗ) бр. 552/2004 јесте Уредба Европског парламента и Савета (ЕЗ) бр. 552/2004 од 10. марта 2004. године о интероперабилности Европске мреже управљања ваздушним саобраћајем (Уредба о интероперабилности), која је преузета у законодавство Републике Србије Правилником о успостављању система безбедносних гаранција за рачунарске програме пружалаца услуга у ваздушном саобраћају („Службени гласник РС”, број 2/11);

3) Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 1032/2006 од 6. јула 2006. године која утврђује захтеве за аутоматске системе за размену података о лету у сврху најаве, координације и примопредаје летова између јединица контроле летења, која је преузета у законодавство Републике Србије Правилником о захтевима за аутоматске системе за размену података о лету („Службени гласник РС”, број 23/12).

Остали изрази који се користе у овом правилнику имају значење које је наведено у члану 2. Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 633/2007.

Изрази „држава чланица” и „Службени лист Европске уније“, који се користе у прилозима овог правилника, тумаче се сагласно тач. 2. и 3. Анекса II Мултилатералног споразума између Европске заједнице и њених држава чланица, Републике Албаније, Босне и Херцеговине, Републике Бугарске, Републике Хрватске, Бивше Југословенске Републике Македоније, Републике Исланд, Републике Црне Горе, Краљевине Норвешке, Румуније, Републике Србије и Мисије привремене управе Уједињених нација на Косову (у складу са Резолуцијом Савета безбедности УН 1244 од 10. јуна 1999) о успостављању Заједничког европског ваздухопловног подручја.

Ступање на снагу

Члан 4.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Бр. 1/0-01-00002/2012-0005

У Београду, 04. маја 2012. године

Управни одбор

Председник

Милутин Мркоњић

**Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 633/2007 од 7. јуна 2007. године
која утврђује захтеве за примену протокола за пренос порука о лету ради најаве,
координације и примопредаје летова између јединица контроле летења**

Предмет и област примене

Члан 1.

1. Овом уредбом утврђују се захтеви за примену протокола за пренос порука о лету ради размене информација између система за обраду података о лету у циљу најаве, координације и примопредаје летова између јединица контроле летења, као и у циљу цивилно-војне координације, у складу са Уредбом Комисије (ЕЗ) бр. 1032/2006.

2. Ова уредба се примењује на:

(а) комуникационе системе који подржавају поступке координације између јединица контроле летења које користе механизам комуникације „свако са сваким“ и пружају услуге општем ваздушном саобраћају;

(б) комуникационе системе који подржавају процедуре координације између јединица контроле летења и јединица за контролу војног летења које користе механизам комуникације „свако са сваким“.

Дефиниције

Члан 2.

За потребе ове уредбе примењују се дефиниције наведене у члану 2. Уредбе (ЕЗ) бр. 549/2004.

Следеће дефиниције се, такође, примењују:

1) *протокол за пренос порука о лету* је протокол за електронске комуникације који обухвата формате порука, њихово кодирање за размену и правила о редоследу размене информација између система за обраду података о лету;

2) *систем за обраду података о лету* је део система услуга у ваздушном саобраћају који прима, аутоматски обрађује и дистрибуира на радне позиције у јединицама контроле летења податке о плану лета и друге поруке с тим у вези;

3) *јединица контроле летења* (у даљем тексту: *АТС* јединица) значи различито, то је центар обласне контроле летења, јединица прилазне контроле летења или аеродромска контрола летења;

4) *радна позиција* су намештај и техничка опрема на месту на којем особље које пружа услуге у ваздушном саобраћају обавља задатке повезане с његовим послом;

5) *центар обласне контроле летења* (у даљем тексту: *АСС*) је јединица која пружа услуге контроле летења контролисаним летовима у контролисаним областима које су у њеној надлежности;

6) *цивилно-војна координација* је координација између цивилне и војне стране које су овлашћене да доносе одлуке и договарају се о току активности;

7) *јединица за пружање услуга у ваздушном саобраћају* (у даљем тексту: *АТS* јединица) је цивилна или војна јединица која је одговорна за пружање услуга у ваздушном саобраћају;

8) *јединица за контролу војног летења* је било која фиксна или покретна војна јединица која управља војним ваздушним саобраћајем и/или врши друге активности за које је, због њихове специфичне природе, могуће захтевати да се ваздушни простор резервише или ограничи;

9) *механизам комуникације „свако са сваким”* је механизам за комуникацију који се успоставља између две *АТС* јединице или између *АТС* јединица и јединица за контролу војног летења, при чему свака страна има исте могућности комуникације за размену информација између система за обраду података о лету и свака страна може покренути комуникацију.

Примена протокола за пренос порука о лету

Члан 3.

1. Пружаоци услуга у ваздушној пловидби морају да обезбеде да системи из члана 1. став 2(а) ове уредбе примењују протокол за пренос порука о лету, у складу са захтевима у погледу интероперабилности наведеним у Анексу I ове уредбе.
2. Државе чланице морају да обезбеде да системи из члана 1. став 2(б) ове уредбе примењују протокол за пренос порука о лету, у складу са захтевима у погледу интероперабилности наведеним у Анексу I ове уредбе.

Процена усаглашености саставних елемената

Члан 4.

Пре издавања ЕЗ декларација о усаглашености из члана 5. Уредбе (ЕЗ) бр. 552/2004, произвођачи саставних елемената система из члана 1. став 2. ове уредбе који примењују протокол за пренос порука о лету морају да процене усаглашеност тих саставних елемената у складу са захтевима наведеним у Анексу II ове уредбе.

Верификација система

Члан 5.

1. Пружаоци услуга у ваздушној пловидби који могу да покажу да испуњавају услове из Анекса III ове уредбе морају да спроведу верификацију система наведених у члану 1. став 2(а) ове уредбе у складу са захтевима наведеним у Анексу IV ове уредбе, Део А.
2. Пружаоци услуга у ваздушној пловидби који не могу да покажу да испуњавају услове из Анекса III ове уредбе морају ангажовати именовано тело да изврши верификацију система из члана 1. став 2(а) ове уредбе. Верификација се спроведи у складу са захтевима наведеним у Анексу I ове уредбе, Део Б.
3. Државе чланице морају да обезбеде да верификација система из члана 1. став 2(а) ове уредбе показује усаглашеност тих система са захтевима из ове уредбе у погледу интероперабилности.

Усаглашеност

Члан 6.

Државе чланице морају да предузму неопходне мере да обезбеде усаглашеност са овом уредбом.

Транзициони аранжмани

Члан 7.

1. Основни захтеви одређени у Анексу II Уредбе (ЕЗ) бр. 552/2004 се примењују на пуштање у рад система Европске мреже за управљање ваздушним саобраћајем (у даљем тексту: *EATMN*) наведене у члану 1. став 2. ове уредбе од 1. јануара 2009. године.

2. Транзициони аранжмани из члана 10. став 3. Уредбе (ЕЗ) бр. 552/2004 се примењују, где је примерено, од истог датума.

Ступање на снагу и примена

Члан 8.

Ова уредба ступа на снагу 20. дана од дана објављивања у Службеном листу Европске уније.

Ова уредба се примењује од 1. јануара 2009. године на све *EATMN* системе наведене у члану 2. став 1. ове уредбе који буду пуштени у рад после тог датума.

Ова уредба се примењује од 20. априла 2011. године на све *EATMN* системе наведене у члану 2. став 1. ове уредбе који су у употреби до тог датума.

Ова Уредба је обавезујућа у целини и директно се примењује у свим државама чланицама.

АНЕКС I

Захтеви у погледу интероперабилности наведени у члану 3. ове уредбе

1. Сваки учесник у преносу порука о лету мора да има идентификацију.
2. Функција идентификације мора да обезбеди да комуникација може да се одвија само између овлашћених учесника у преносу порука о лету.
3. Функција управљања везом мора да успоставља и прекида везу између учесника у преносу порука о лету тако да се пренос података о лету врши само док траје веза.
4. Функција преноса података мора да шаље и прима поруке о лету између повезаних учесника у преносу података о лету.
5. Функција надгледања мора да проверава непрекидност везе између учесника у преносу порука о лету.
6. Функције које размењују учесници у преносу порука о лету морају да користе Протокол за контролу преноса (*TCP, Transmission Control Protocol*) преко Интернет протокола, *IP (Internet Protocol)* верзија 6.

АНЕКС II

Захтеви за процену усаглашености саставних елемената из члана 4. ове уредбе

1. Верификација треба да покаже усаглашеност саставних елемената који примењују протокол за пренос порука о лету са важећим захтевима из ове уредбе у погледу интероперабилности, док ти саставни елементи раде у тест окружењу.
2. Произвођач мора да управља верификацијом усаглашености и посебно мора:
  - (а) да одреди одговарајуће тест окружење;
  - (б) да провери да ли план тестирања описује саставне елементе у тест окружењу;
  - (ц) да провери да ли план тестирања у потпуности обухвата важеће захтеве;
  - (д) да обезбеди доследност и квалитет техничке документације и плана тестирања;
  - (е) да планира организацију тестирања, особље, инсталације и конфигурацију тест платформе;
  - (ф) да спроведе инспекције и тестове као што је наведено у плану тестирања;
  - (г) да састави извештај који представља резултате испитивања и тестова.
3. Произвођач мора да обезбеди да саставни елементи који примењују протокол за пренос порука о лету, интегрисани у тест окружењу, испуњавају захтеве из ове уредбе у погледу интероперабилности.
4. По завршетку задовољавајуће провере усаглашености, произвођач мора да под својом одговорношћу састави ЕЗ декларацију о усаглашености, наводећи посебно захтеве из ове уредбе које саставни елементи испуњавају, као и пратеће услове коришћења у складу са Анексом III (3) Уредбе (ЕЗ) бр. 552/2004.

АНЕКС III

Услови наведени у члану 5. ове уредбе

1. Пружалац услуга у ваздушној пловидби мора да успостави методе извештавања у оквиру организације које осигуравају и показују непристрасност и независност процене у односу на верификацију.
2. Пружалац услуга у ваздушној пловидби мора да обезбеди да особље које је укључено у процес верификације обавља провере са највећим могућим професионалним интегритетом и највећом могућом техничком стручношћу, без било каквих притисака и подстицаја, посебно финансијског типа, који могу да утичу на њихову процену или резултате провере, посебно од стране лица или групе лица на које резултати провере имају утицаја.
3. Пружалац услуга у ваздушној пловидби мора да обезбеди да особље укључено у процес верификације има приступ опреми која му омогућава да правилно обави потребне провере.
4. Пружалац услуга у ваздушној пловидби мора да обезбеди да особље које учествује у процесу верификације има солидну техничку и стручну обуку, задовољавајуће знање о захтевима верификације коју треба да изврши, одговарајуће искуство, као и способност да састави декларације, записе и извештаје који показују да је верификација извршена.
5. Пружалац услуга у ваздушној пловидби мора да обезбеди да особље које учествује у процесу верификације непристрасно обавља проверу. Њихова примања не смеју да зависе од броја и резултата извршених провера.

АНЕКС IV

Део А: Захтеви за верификацију система из члана 5. став 1. ове уредбе

1. Верификација система који примењују протокол за пренос порука о лету треба да покаже усаглашеност тих система са захтевима у погледу интероперабилности из ове уредбе у симулираном окружењу које одражава оперативни контекст ових система;
2. Верификација система који примењују протокол за пренос порука о лету врши се у складу са одговарајућом и признатом праксом тестирања;
3. Тест алати који се користе за верификацију система који примењују протокол за пренос порука о лету треба да имају одговарајућу функционалност;
4. Верификација система који примењују протокол за пренос порука о лету треба да произведе елементе техничког досијеа према захтеву из Анекса IV (3) Уредбе (ЕЗ) бр. 552/2004 и следеће елементе:
  - (а) опис примене протокола за пренос порука о лету;
  - (б) извештај о инспекцијама и тестовима спроведеним пре пуштања система у рад.
5. Пружалац услуга у ваздушној пловидби управља верификацијом, а посебно мора:
  - (а) да утврди одговарајуће симулирано оперативно и техничко окружење које одражава оперативно окружење;
  - (б) да верификује да ли план тестирања описује интеграцију протокола за пренос порука о лету у систем који се тестира у симулираном оперативном и техничком окружењу;
  - (ц) да верификује да ли план тестирања у потпуности обухвата захтеве у погледу интероперабилности из ове уредбе;
  - (д) да обезбеди доследност и квалитет техничке документације и плана тестирања;
  - (е) да планира организацију тестирања, особље, инсталације и конфигурацију тест

платформе;

(ф) да спроведе инспекције и тестове, као што је наведено у плану тестирања;
(г) да састави извештај који представља резултате инспекција и тестова.

6. Пружалац услуга у ваздушној пловидби мора да обезбеди да примена протокола за пренос порука о лету, интегрисана у системе који раде у симулираном оперативном окружењу, испуњава захтеве у погледу интероперабилности из ове уредбе.

7. По завршетку задовољавајуће верификације усаглашености, пружалац услуга у ваздушној пловидби саставља ЕЗ декларацију о верификацији система и доставља је националном надзорном телу, заједно са техничким досијеом, сходно члану 6. Уредбе (ЕЗ) бр. 552/2004.

Део Б: Захтеви за верификацију система из члана 5. став 2 ове уредбе

1. Верификација система који примењују протокол за пренос порука о лету треба да покаже усаглашеност тих система са захтевима у погледу интероперабилности из ове уредбе у симулираном окружењу које одражава оперативни контекст ових система.

2. Верификација система који примењују протокол за пренос порука о лету врши се у складу са одговарајућом и признатом праксом тестирања.

3. Тест алати који се користе за верификацију система који примењују протокол за пренос порука о лету треба да имају одговарајућу функционалност да би у потпуности обухватили тестове.

4. Верификација система који примењују протокол за пренос порука о лету треба да произведе елементе техничког досијеа према захтеву из Анекса IV (3) Уредбе (ЕЗ) бр. 552/2004 и следеће елементе:

(а) опис примене протокола за пренос порука о лету;

(б) извештај о инспекцијама и тестовима спроведеним пре пуштања система у рад.

5. Пружалац услуга у ваздушној пловидби мора да утврди одговарајуће симулирано оперативно и техничко окружење које одражава оперативно окружење и да повери именованом телу да спроведе верификацију.

6. Именовано тело управља верификацијом, а посебно мора:

(а) да верификује да ли план тестирања описује интеграцију протокола за пренос порука о лету у систем који се тестира у симулираном оперативном и техничком окружењу;

(б) да верификује да ли план тестирања у потпуности обухвата захтеве у погледу интероперабилности из ове уредбе;

(ц) да обезбеди доследност и квалитет техничке документације и плана тестирања;

(д) да планира организацију тестирања, особље, инсталације и конфигурацију тест платформе;

(е) да спроведе инспекције и тестове, као што је наведено у плану тестирања;

(ф) да састави извештај који представља резултате инспекција и тестова.

7. Именовано тело мора да обезбеди да имплементација протокола за пренос порука о лету, интегрисана у систем који ради у симулираном оперативном окружењу, испуњава захтеве у погледу интероперабилности из ове уредбе.

8. По задовољавајућем окончању верификације, именовано тело припрема потврду о усаглашености у односу на спроведене активности.

9. Пружалац услуга у ваздушној пловидби саставља ЕЗ декларацију о верификацији система и доставља је националном надзорном телу, заједно са техничким досијеом, сходно члану 6. Уредбе (ЕЗ) бр. 552/2004.

Прилог 2.

Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 283/2011 од 22. марта 2011. године којом се мења и допуњава Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 633/2007 у погледу транзиционих аранжмана из члана 7.

Члан 1.

У члану 7. Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 633/2007 ст. 1. и 2. су нумерисани и додају се ставови 3, 4. и 5:

„ 3. Ако држава чланица или пружалац услуга у ваздушној пловидби развија протокол за размену порука о лету заједно са имплементацијом Уредбе Комисије (ЕЗ) 1032/2006 између својих система, системи наведени у члану 1. став 2(а) и (б) морају да буду усаглашени са захтевима из Анекса I до 31. децембра 2012. године.

4. Ако је држава чланица или пружалац услуга у ваздушној пловидби наручио или потписао обавезујући уговор, или развио протокол за размену порука о лету за системе наведене у члану 1. став 2(а) и (б) пре датума ступања на снагу ове уредбе, тако да усаглашеност са захтевима из тачке 6 Анекса I није загарантована, пружалац услуга у ваздушној пловидби или војна јединица за контролу може да користи друге верзије интернет протокола за комуникацију „свако са сваким” између њихових система до 31. децембра 2014. године.

Те државе чланице и пружаоци услуга у ваздушној пловидби или морају обезбедити да сва комуникација „свако са сваким” од њихових система до система других држава чланица или пружалаца услуга у ваздушној пловидби буде усаглашена са захтевима наведеним у Анексу I, осим ако споразуми о координацији закључени пре 20. априла 2011. године допуштају коришћење других верзија интернет протокола до транзиционог периода који истиче најкасније до 31. децембра 2014. године.

5. Државе чланице наведене у ст. 3. и 4. овог члана морају да доставе Комисији пре 20. априла 2011. године детаљне информације о мерама које предузима пружалац услуга у ваздушној пловидби или војна јединица за контролу ради обезбеђивања интероперабилности система неведених у члану 1. став 2(а) и (б) у оквиру *EATMN*.”

Члан 2.

Ова уредба ступа на снагу 20. дана од дана објављивања у Службеном листу Европске уније.

Ова Уредба је обавезујућа у целини и директно се примењује у свим државама чланицама.